

**KAUPUNGINJOHTAJA, YLIPORMESTARI JUSSI PAJUSEN PUHE
HELSINKI-MITALIN JAKOTILAISUUDESSA ANSIOITUNEILLE KANSALAISILLE JA
20 VUOTTA KAUPUNGIN LUOTTAMUSTEHTÄVÄSSÄ TOIMINEILLE 12.6.2012**

Arvoisat ansioituneet kansalaiset

Hyvät 20 vuotta kaupungin luottamustehtävissä toimineet

Hyvät kutsuvieraat

Mina damer och herrar

Hyvää Helsinki-päivää kaikille ja lämpimästi tervetuloa vastaanottamaan kultaista Helsinki-
mitalia. Helsingin nimikkopäivää on vietetty vuodesta 1959 lähtien.

Tänä vuonna Kustaa Vaasan päätöksestä tulee kuluneeksi 462 vuotta. Helsinki syntyi paljolti
Euroopan yhteiskunnallisten, taloudellisten ja uskonnollisten murrosten seurauksena.
Luonnontieteiden vallankumous oli käynnistynyt. Löytöretket avasivat uusia kauppareittejä.
Roomalaiskatolisen kirkon yksinvalta mureni. Pirstaleiset ruhtinaskunnat alkoivat yhdistyä
yhtenäisiksi valtioiksi.

Ruotsissa uuden ajan ja ajattelun airut oli Kustaa Vaasa. Hän kehitti valtakuntaansa
eurooppalaisista hoveista saatujen vaikutteiden pohjalta kansallisvaltioksi. Hänen tavoitteenaan
oli valtakoneiston ulottaminen maan etäisimpäänkin kolkkaan. Vallankäytön perustaksi luotiin
”moderni” virkamieshallinto.

Helsingfors fungerade som ett landmärke för en värld i förändring och konungens möjligheter att
utöva sin makt. Enligt docent Seppo Aalto var Gustav Vasa den första regenten i Sverige som
kunde skapa en ny stad på två år från så gott som intet. Ursprungligen var Helsingfors med
andra ord en konstgjord skapelse. Den baserades helt på centralstyrd planering och
handelspolitik. Gustav Vasa ville i grunden bli herre över Östersjön och försökte nå sitt mål
genom att göra Helsingfors till fundamentet för handeln österut.

Kaksisataa ensimmäistä vuotta uudessa kaupungissa vietettiin hiljaiseloa. Viaporin
rakentaminen määritti myöhemmin kohtalomme, mutta vasta siinä vaiheessa kun itäisestä
valtakunnanpuolikkaasta oli tullut suuriruhtinaskunta. Edullisen puolustusstrategisen asemansa
ansiosta keisari Aleksanteri I:n korotti Helsingin Suomen pääkaupungiksi 8. huhtikuuta 1812.

Tästä merkkipaalusta tulee nyt kuluneeksi 200 vuotta. Keisarillinen julistus käynnisti Helsingin kasvun maamme päätöksenteon, kulttuurin, tieteen ja elinkeinoelämän keskuksiksi. Uusi pääkaupunki määrättiin rakennettavaksi vastaamaan sen uutta asemaa. Valtioneuvos J. A. Ehrenströmin johdolla laadittiin uusi asemakaava, jonka mukaisesti kalliit räjäytettiin ja liejuiset notkot täytettiin säännöllisiä ja suorja katuja varten.

Professori Matti Klinge kirjoittaa juhlavuoden kunniaksi laatimassaan historiateoksessa, että kun Uudisrakennustoimikunnan työ päättyi 1825, oli ruutia kulunut 80 000 kiloa ja kalliota louhittu 120 000 kuutiometriä. Yhteen kuorma-autoon mahtuu 10 - 12 kuutiota kiviainesta, joten määrä vastaa reilua kymmentätuhatta kuormaa. Sillä ei kuitenkaan päästä lähellekään lumilasteja, joita vuoden 2011 ennätystalvena kertyi yli 320 000.

Arvoisat kuulijat

Tämän päivän Helsingillä on paljon yhtymäkohtia vastanimetytyn pääkaupungin kanssa. Elämme nytkin historiallista murrosvaihetta monilla eri aloilla. Kulttuurielämämme on monipuolisempi ja vahvempi kuin ehkä koskaan ennen sekä sisällöltään että puitteiltaan.

World Design Capital -vuoden keskeisenä elementtinä on yhdistää kaupunkilaisia. Sisältö sopii tähän tarkoitukseen erinomaisesti, sillä muotoilu on suomalaista kansallisomaisuutta ja koskettaa jollain tavalla meitä kaikkia. Lisäksi designvuosi on menestyksekkäästi koonnut kumppaneikseen tiedeyhteisöä ja elinkeinoelämää.

WDC-hankkeensa otsikoksi ja pääteemaksi Helsinki valitsi avoimuuden. Sekin oli luontevaa, kun ottaa huomioon pohjoismaisen yhteiskuntamallimme ja sitä ohjaavan julkisuusperiaatteen. Uskon kuitenkin, että nykyinen demokratiamalli vaatii päivittämistä. Tarve perustuu tietotekniseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen. Kynnys tiedon saavutettavuuteen on madaltumassa tuntuvasti tai poistumassa kokonaan. Jatkossa lähtökohtana on, että kaikki julkiset tietovarannot viedään verkkoon kaikkien ulottuville.

Kaupungin palvelujen järjestäminen ja kaupunkirakenteen suunnittelu ovat siten käännekohdassa. Päivitetyssä demokratiamallissa kaupunkilaiset voivat tehdä oman ehdotuksensa saman tiedon varassa kuin valmistelua hoitava viranhaltija. Samalla uusi tekniikka mahdollistaa osallistumisen varsinaiseen päätöksentekoon. Avoin tieto on myös suuri mahdollisuus elinkeinoelämällemme.

Helsinkiä rakennetaan myös fyysisesti tällä hetkellä kiivaammassa tahdissa kuin ehkä koskaan aiemmin. Mittakaavaltaan uusien kaupunkien kokoiset aluerakentamishankkeet jäsentävät kaupunkirakennetta uudelleen.

WDC-vuosi on meille kaupunkisuunnittelun lisäksi myös hyvinvointipalvelujen uudistamista. Lähtökohtana on tässäkin asukaslähtöisyyden lisääminen kaupungin toiminnassa. Palvelut ovat kiistatta suurin haasteemme lähivuosina. Väestö ikääntyy ja kuntien välinen segregatio on vakava uhka pääkaupunkiseudulla. Vapaaehtoisjärjestöt tekevät upeaa työtä, joka täydentää kaupungin palvelutarjontaa.

Keskuudessamme on valitettavasti monien positiivisten asioiden lisäksi myös paljon pahoinvointia ja syrjäytymistä. Pääkaupungin erityishaasteena on kyetä tarjoamaan kaikille kaupunkilaisille yhtäläiset mahdollisuudet hyvään elämään, kasvuun ja kehitykseen. Vakavin huolemme kohdistuu tällä hetkellä lasten ja nuorten pärjäämiseen. Juhlakokouksessaan kaupunginvaltuusto päätti kohdistaa erillismäärärahan helsinkiläisten nuorten koulutus- ja työmahdollisuuksien turvaamiseksi sekä syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Erilaisten lisätoimenpiteiden jälkeenkin Helsingissä jää vuosittain 300 – 400 nuorta kokonaan ilman minkäänlaista koulutus- tai muuta jatkopaikkaa. Lastensuojelun vireillepanoja tehtiin viime vuonna lähes 13 000. Avo- ja sijaishuollon asiakkaita oli yli 10 000. Yksin kaupunki ei pysty ongelmaa ratkaisemaan. Valtion ja kansalaisjärjestöjen kumppanuuden lisäksi tarvitsemme tueksi erilaisia kansalaisista lähteviä yhteisöllisyysaloitteita.

Arvoisat mitalinsaajat

Kultainen Helsinki-mitali on pääkaupungin korkein mahdollinen tunnustus. Kaupunginvaltuusto päätti sen perustamisesta 30.11.1955 ja sitä on myönnetty vuodesta 1956 lähtien. Ritarikuntien kanslia on hyväksynyt Helsinki-mitalin kannettavaksi virallisten kunniamerkkien ohella. Sen kääntöpuolelle on painettu tunnuslause ”acti labores ivcvndi” eli ahkeruus on ilomme. Ansiomitalin esikuva on Tukholman kaupungin Sankt Eriksmedaljen.

Kultainen Helsinki-mitali voidaan myöntää 20 vuotta kaupungin luottamustehtävässä toimineelle, 30 kaupungin palveluksessa olleelle sekä ansioituneelle kansalaiselle. Lisäksi on olemassa hopeinen ja pronssinen mitali. Valtuuston päätöksessä todetaan ansioituneille kansalaisille myönnettävän huomionosoituksen osalta, että ”Mitali voidaan myöntää myös muille henkilöille, joiden toiminnallaan on katsottava ansainneen kaupungin tunnustusta.”

Arvoisat läsnäolijat

Helsingin kaupunki haluaa pääkaupungiksi tulonsa juhlavuonna kiittää erityisesti teitä työstänne Helsingin ja helsinkiläisten hyväksi. Tänäkin kultaisen Helsinki-mitalin vastaanottaa kaksitoista ansioitunutta kansalaista. Kaupunginhallitus päätti myöntämisestä 14.5.2012. Kolme luottamushenkilöä palkitaan kahdenkymmenen vuoden toiminnasta kaupungin luottamuselimissä.

Luen seuraavaksi mitalinsaajien nimet ja lyhyen luonnehdinnan kaikista paikalla olevista henkilöistä. Pyydän, että kukin saapuu vastaanottamaan mitalin, jonka jakaa kaupunginhallituksen puheenjohtaja Risto Rautava.

ANSIOITUNEET KANSALAISET

Matti Alahuhta

on Kone Oyj:n pääjohtaja vuodesta 2006 lähtien. Hän on valmistunut diplomi-insinööriksi Teknillisestä korkeakoulusta ja väitellyt tekniikan tohtoriksi vuonna 1990. Matti Alahuhta on Tampereen teknillisen yliopiston kunniatohtori. Aalto-yliopistosäätiön hallituksen puheenjohtajana hän on ollut avainhenkilö uuden tiedekokonaisuuden toiminnan menestyksekkäässä käynnistämisessä. Tämän lisäksi hän hoitaa lukuisia muita luottamustehtäviä. Pääjohtajakautensa aikana Matti Alahuhta on nostanut Koneen toimialansa kansainväliseksi johtajaksi.

Irja Askola on Helsingin hiippakunnan piispa vuodesta 2010 lähtien ja Suomen ensimmäinen naispiispa. Irja Askolalla on takanaan monipuolinen ura. Hän on muun muassa työskennellyt Helsingin yliopistossa, Euroopan kirkkojen konferenssissa, Diakonia-ammattikorkeakoulussa ja Alppilan seurakunnassa. Irja Askola on osoittanut suurta kiinnostusta tavallisten helsinkiläisten arkielämään ja hän on kantanut huolta muun muassa yhteiskunnallisesta eriarvoistumisesta ja köyhyydestä.

Heikki Hursti on Veikko ja Lahja Hurstin Laupeudentyö ry:n toiminnanjohtaja vuodesta 2005. Yhdistyksen keskeinen toimintamuoto on ruoka- ja muiden avustusten jakaminen kaikista vähävaraisimmille. Heikki Hursti on osoittanut suurta herkkyyttä huolehtiessaan apua tarvitsevista. Hän on toiminut myös keskustelunherättäjänä nostaessaan hätää kärsivien ihmisten aseman esille. Heikki Hursti on Helsingin kaupungin sosiaaliviraston arvostettu yhteistyökumppani.

Mika Ihamuotila on Marimekko Oyj:n toimitusjohtaja ja merkittävä omistaja. Koulutukseltaan hän on kauppatieteiden tohtori ja on muun muassa toiminut vierailevana tutkijana Yalen yliopistossa. Rahoitusosalalla pitkään työskennellyt Mika Ihamuotila valittiin Suomen Pankkiyhdistyksen hallituksen puheenjohtajaksi vuonna 2004. Marimekon johdossa hän on määrätietoisesti kehittänyt yritystä suomalaisen muotoilun ikonina ja edelläkävijänä, joka hakee kasvua kansainvälisiltä markkinoilta.

Mirjam Kalland on Mannerheimin Lastensuojeluliiton pääsihteeri vuodesta 2008. Ennen nykyistä tehtäväänsä hän on työskennellyt Folkhälsanin tutkijana, osaamiskeskuksen johtajana, Pelastakaa lapset ry:ssä sekä Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiössä. Kasvatustieteen tohtori ja sosiaalityön ja perhetutkimuksen dosentti Mirjam Kalland on alansa arvostettu

asiantuntija, joka on perehtynyt erityisesti vanhempien ja lasten välisiin kiintymyssuhteisiin. Mannerheimin lastensuojeluliitto on keskeinen lasten hyvinvoinnin ja turvallisen kasvun edistäjä.

Markku Koskinen on Helsingin seurakuntayhtymän kiinteistöjohtaja. Helsingin Hiippakunta-uutisissa todetaan, että kun pitää peruskorjata kirkko tai kaupunkiin halutaan rakentaa uusi seurakuntatila, suunnittelua johtaa kiinteistöneuvos Markku Koskinen. Hän on johtanut seurakuntayhtymä tilaprojekteja yli 20 vuotta ja saanut työstään lukuisia palkintoja. Suomalainen arkkitehtuuriosaaminen korostuu upeasti Helsingin kirkkorakennuksissa. Kampin kappeli on viimeisin esimerkki taitavasta ja ennakkoluulottomasta rakentamisesta.

Kimmo Oksanen on Helsingin Sanomien tuottaja. Hän on työssään perehtynyt erityisesti katukerjäämiseen ja -kerjäläisiin ja avannut ilmiön taustoja ja ongelmakirjoa lukijoilleen. Kimmo Oksanen pamfletti kerjäläisten valtakunnasta kertoo inhimillisesti kerjäläisten tarinan ja pohtii laajasti romanien oloja ja auttamista. Kaupunkitoimittajana Kimmo Oksanen on raportoinut monipuolisesti Helsingistä ja kiinnittänyt huomiota kaupungin toiminnan kehittämistarpeisiin.

Ragni Rissanen on Rivoli-yhtiöiden toimitusjohtaja ja Helsingin ravintolaelämän pitkän linjan vaikuttaja. Hän perusti ensimmäisen yrityksensä kahvilatoimintaa varten Malmille vuonna 1956. Nykyisin Rivoli-yhtiöitä voi luonnehtia monialakonserniksi, joka työllistää satoja ihmisiä. Ragni Rissanen on suomalaisen ja helsinkiläisen ravintolakulttuurin näkijä ja edelläkävijä. Vuosikymmenten työn hedelmiä korjataan nyt, kun kaupungin ainutlaatuinen ruokaosaaminen yhdistettynä puhtaisiin raaka-aineisiin saa tunnustusta maailmalla.

Paola Suhonen on suomalainen vaatesuunnittelija, taiteilija, muotoilija ja yrittäjä, sekä elokuvantekijä. Hänet tunnetaan parhaiten Ivana Helsinki -vaatemerkistään, jonka hän perusti vuonna 1998. Koulutukseltaan Paola Suhonen on taiteen kandidaatti. Selkeistä mallistoista on tullut arvostettu tavaramerkki, joka tekee suomalaista designosaamista tunnetuksi maailmalla. Suunnittelussa korostuu vaatteiden eettisyys ja kotimaisuus. Pariisin ja New Yorkin muotoiluviikoilla Ivana Helsinki oli ensimmäinen suomalaismerkki, jolla oli oma näytös.

Tuula Teeri on Aalto-yliopiston ensimmäinen rehtori. Aiemmin hän on muun muassa toiminut Ruotsin kuninkaallisen teknillisen korkeakoulun KTH:n vararehtorina. Tuula Teeri on arvostettu tiedeyhteisöjen johtaja, ansioitunut tutkija ja perustutkimuksen puolestapuhuja. Hän on muun muassa Ruotsin kuninkaallisen tiedeakatemian ja Tekniikan Akatemian jäsen. Tuula Teeren johdolla kolmesta korkeakoulusta on rakennettu suomalaisille vahvuuksille perustuva, kansainvälisesti arvostettu Aalto-yliopisto.

Oiva Toikka on palkittu ja arvostettu suomalainen muotoilija ja keraamikko, joka työskentelee Nuutajärven lasitehtaalla. Vaikka Oiva Toikka tunnetaan usein lasisista linnuista, hakee hänen monipuolinen tuotantonsa vertaistaan. Uniikkiteosten lisäksi hän on suunnitellut useita astiastoja ja lasistoja sekä koriste-esineitä. Taiteellinen toiminta kattaa myös lavastuksen ja pukusuunnittelun sekä muoviset sisustuselementit. Monet hänen käyttöesineistään poikkeavat perinteisestä suomalaisen muotoilun puhdaslinjaisuudesta. Oiva Toikka on saanut Kaj Franck -palkinnon, Prinssi Eugen -mitalin ja Pro Finlandia -mitalin

Anni Ylävaara (taiteilijanimeltään Rosa Lixsom) on suomalainen kirjailija ja kuvataiteilija. Hän on opiskellut antropologiaa ja yhteiskuntatieteitä Helsingissä, Kööpenhaminassa ja Moskovassa. Anni Ylävaaran teoksia on käännetty kymmenille kielille. Novellikokoelmien ja romaanien lisäksi hän on tehnyt sarjakuvia, maalauksia, elokuvia, näytelmiä ja lastenkirjoja. Yhteiskunnallisesti kantaa ottavan tuotannon keskeisiä teemoja ovat nainen, vallankäyttö ja seksuaalisuus. Rosa Lixsom voitti Finlandia-palkinnon vuonna 2011.

20 VUOTTA KAUPUNGIN LUOTTAMUSTEHTÄVÄSSÄ TOIMINEET

Oikeustieteiden kandidaatti Olli Saarinen

Kaupunginvaltuuston jäsen 1989 - 1992

Tarkastuslautakunnan jäsen 2001 - 2008

Kiinteistölautakunnan jäsen 2009 -

Tutkija Tero Tuomisto

Kaupunginvaltuuston jäsen 2008

Kulttuuri- ja kirjastolautakunnan jäsen, varapuheenjohtaja ja puheenjohtaja 1985 – 2004

Rintamaveteraanasian neuvottelukunnan jäsen 2008 –

Lakiasianhoitaja Irmeli Wallden-Paulig

Kaupunginvaltuuston jäsen 1989 - 2000, 2005 - 2008

Kaupunginhallituksen jäsen 1997 - 2000, 2005 - 2008

Liikuntalautakunnan varapuheenjohtaja 1994 - 1996

Kaupunkisuunnittelulautakunnan jäsen 1995 - 1996, 2001 - 2005